

Asia: VN/31658/2024

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetun lain muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset kommentit hallituksen esitysluonnoksesta.

Jos organisaationne toimii tekoälyjärjestelmien markkinaevalvontaviranomaisena, mitkä ovat näkemyksenne hallituksen esityksen luonnoksen 4.2.7. kappaleeseen ”Tiedonhallinnan muutosvaikutukset” organisaationne koskevan tiedonhallinnan osalta?

Ehdotettu sääntely täydentää EU:n tekoälyasetusta. Hallituksen esityksessä ehdotetaan kansallisen tekoälyn sääntelyn testiympäristön perustamista. Tekoälyasetuksessa erilaisiin tekoälyjärjestelmiin kohdistuu vaatimuksia ja näitä voitaisiin testata tekoälyn sääntelyn testiympäristössä. Esityksen mukaan tekoälyasetuksessa on vaatimus vähintään yhden tekoälyn sääntelyn testiympäristön perustamisesta. Esityksellä täytettäisiin kyseinen vaatimus.

Testiympäristön perustaminen ja sen toiminnan ylläpitäminen olisi Liikenne- ja viestintäviraston vastuulla. Esityksessä säädettäisiin myös muille viranomaisille tulevista tekoälyn sääntelyn testiympäristöön liittyvistä tehtävistä. Lisäksi esityksessä säädettäisiin kriittiseen infrastruktuuriin liittyvien suuririskisten tekoälyjärjestelmien kansallisesta ilmoittamisvelvoitteesta ja tietyistä toimivaltaisten markkinaevalvontaviranomaisten tehtävistä.

Esityksessä kuvaillaan testiympäristön perustamisella edistettäviä tavoitteita. Testiympäristön perustamisella tavoitellaan muun muassa oikeusvarmuuden parantamista, parhaiden käytäntöjen jakamisen tukemista, innovoinnin ja kilpailukyvyyn sekä tekoälyekosysteemin kehittämisen edistämistä, näyttöön perustuvaan sääntelyyn liittyvän oppimisen edistämistä ja markkinoille pääsyn edistämistä ja vauhdittamista.

Sääntelyn testiympäristön tavoitteet ovat perusteltuja. STTK kiinnittää huomiota siihen, että tavoitteet myös saavutetaan. Nopeasti kehittyvään tekoälyn liittyvässä innovaatiotoiminnassa on

usein erilaisia näkökulmia, jotka vaativat huomiota. Esimerkiksi perusoikeuksien toteutuminen ja toisaalta kilpailukyvyyn kehittyminen voivat tietyissä tilanteissa olla vastakkain. Sääntelyssä on varmistettava, että perusoikeudet toteutuvat ja samalla tekoölyyn liittyvä innovaatiotoiminta osaltaan mahdollistaa Suomen ja laajemmin EU:n tekoölykilpailukyvyistä huolehtimisen.

Tekoölyn sääntelyn testiympäristöstä vastaisi Liikenne- ja viestintävirasto. Tämä on perusteltua jo osaamiskeskittymän muodostumisen mahdollistamiseksi, koska virastolla on muitakin tekoölyyn liittyviä tehtäviä.

Lisäksi tekoölyasetukseen liittyen virasto toimisi keskitettynä yhteyspisteenä. Tähän tehtävään liittyy muun muassa viranomaisyhteistyötä ja sen koordinointia sekä asiantuntijatuen tarjoamista muille toimivaltaisille viranomaisille.

Esityksen mukainen sääntely vaatii lisäresursointia sääntelyä toimeenpaneville viranomaisille. Esityksessä on kuvattu viranomaisten arviot tarvitsemastaan lisäresursoinnista. STTK katsoo, että sääntelyn toimeenpanon kannalta on keskeistä, että viranomaiset saavat tarvitsemansa resursoinnin. Tehtävät vaativat myös monien viranomaisten tehtäviin nähden uudenlaista osaamista. Tässä mielessä henkilöstön osaamisen kehittäminen on myös keskeistä uusien tehtävien tullessa viranomaisten vastuulle.

Esityksen vaikutusarviointi keskittyy talouden näkökulmasta kuvaamaan viranomaisten resurssitarpeita ja kuvailemaan yleisellä tasolla sääntelyn testiympäristön mahdollisista maksuista valtiolle tulevia tuloja. Vaikutusarvioinneissa on mukana yritysvaikutuksia kuvaava osio, jossa muun muassa kerrataan tekoölyasetuksen vaikutuksia. Koska tekoölyn sääntelyn testiympäristön tavoitteissa on mukana innovoinnin ja kilpailukyvyyn sekä tekoölyekosysteemin kehittämisen edistäminen, voisi vaikutusarvioinneissa olla hyödyllistä kuvata laajemmin mahdollisia vaikutuksia innovaatiotoimintaan ja kansantalouteen.

Tekoölyssä on ilmeisiä riskejä, mutta niin on myös mahdollisuuksia. Toisaalta julkisessa keskustelussa tekoölyyn kohdistuu paljon erilaisia odotuksia muun muassa talouskasvun vauhdittajana. Tässä mielessä käyttöön otettavassa sääntelyssä olisi hyödyllistä tarkastella sen kansantaloudellisia vaikutuksia. Näin voisi parhaimmillaan alkaa muodostua kuvaa tekoölysääntelyn laajemmista talousvaikutuksista.

Lisätietoja:

Tom-Henrik Sirviö, ekonomisti

tom-henrik.sirviö@sttk.fi

040 684 2251

Gylling Päivi
STTK ry.